КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра освітньої політики

Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти

«ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПЕДАГОГІВ ДО ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ПІДПРИЄМНИЦТВО І ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ» У 8-9 КЛАСАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована до затвердження на засіданні кафедри освітньої політики

(Протокол №8 від 21.09.2026 р.)

Завідувачка кафедри Галина ЛОЇК

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(Протокол №6 від 1.10.2026р.)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

Розробники: Лоїк Г. Б., завідувачка кафедри освітньої політики, кандидат педагогічних наук, Гургула Т. В., професорка кафедри освітньої політики, доктор економічних наук, Сливка Є.М., старша викладачка кафедри освітньої політики, Сухінська В.О., старша викладачка кафедри освітньої політики.

Напрям підвищення кваліфікації: підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти.

Розроблено на основі:

- ✓ **Типової програми** підвищення кваліфікації керівників закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти від 12.10.2022 р.№ 905;
- ✓ **Модельної програми** «Підприємництво і фінансова грамотність. 8-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Авторів: Буяк Р.Р., Гнатишин О.М., Сухінська В.О., Сливка Є.М.

Термін дії програми: з 01.02.2027р. до 01.02.2033р.

Рецензент:
Цогла Олена Орестівна, старша викладачка кафедри природничо-математичної освіти КЗ ЛОР «ЛОІППО», кандидат економічних наук.
Іванчишин Оксана Миронівна, директока Львівської правничої гімназії.

І. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми: першочергове завдання сучасної економічної освіти - формування економічного мислення, розвиток м'яких навичок, наскрізних умінь, а також втілення сформованих ключових компетентностей у економічно обґрунтовану діяльність. Підприємливість і фінансова грамотність є однією з ключових компетентностей Нової української школи, рекомендована Радою Європейського Союзу від 22 травня 2018 року у рамковому документі «Про ключові компетентності для навчання впродовж життя» та визначена Законом України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року №2145-VIII як обов'язкова компетентність, яка формується у здобувачів освіти у тісному взаємозв'язку з іншими компетентностями.

Ефективно сформувати цю ключову компетентність, сприяти цілісному всебічному розвитку особистості, яка здатна до критичного мислення, до прийняття відповідальних рішень, до ведення господарської діяльності за принципами сталого розвитку, а також до конкурування на ринку праці та навчання впродовж життя, можливо через вивчення предмету «Підприємництво і фінансова грамотність».

Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Формування професійних компетентностей педагогів до викладання курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» у 8-9 класах Нової української школи» укладена відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, Типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 року № 235 та п. 10 доручення Прем'єр-міністра України від 21.05.2024 № 164112/0/1-24 впровадження програми «Відповідальне споживання». Програма є складовою соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі та містить тісні міжпредметні зв'язки з іншими освітніми галузями.

Цільова група педадагогічних працівників: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти.
Обсяг(тривалість): 30 годин / 1 кредит ЄКТС.
Особливості реалізації програми: немає.
Форма підвищення кваліфікації: інституційна (очно-дистанційна).
Мета підвищення кваліфікації: підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників з основ підприємництва та фінансової грамотності відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р.

Завдання підвищення кваліфікації:

- ✓ розуміюти значення фінансової грамотності та підприємливості, вміти приймати відповідальні рішення, працювати в команді та застосовувати базові фінансові навички;
- ✓ пояснювати роль домогосподарства, складати і аналізувати бюджет, розрізняти доходи та витрати, приймати обґрунтовані фінансові рішення;
- ✓ усвідомлювати функції грошей і фінансових установ, користуватися фінансовими послугами та планувати власні фінанси;
- ✓ оцінювати фінансові інструменти, ризики і доходність та заощадження;
- ✓ розуміюти сутність підприємництва та його роль у суспільстві, сформувати підприємницьке мислення;
- ✓ застосовувати навички фінансового планування, розробляти прості бізнес-ідеї та оцінювати власні ресурси;
- ✓ ознайомити із соціальним шкільним підприємництво алгоритмом створення соціального шкільного підприємництва;
- ✓ реалізувати проєкти, створити бізнес-планування застосовуючи знання на практиці та презентувати результати;

- ✓ розуміти види оцінювання, здійснювати само- та взаємооцінювання, аналізувати власні результати;
- ✓ орієнтуватися в критеріях оцінювання, застосовати фінансові знання на практиці та демонструвати активність і креативність.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- ✓ здатність моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, визначених державними стандартами освіти (А2.1.);
- ✓ здатність здійснювати інтегроване навчання здобувачів освіти (А2.3.);
- ✓ здатність добирати і використовувати сучасні й ефективні методики і технології навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти (А2.4.);
- ✓ здатність формувати ціннісні ставлення в здобувачів освіти (А2.5.);
- ✓ здатність організовувати різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти (Г2.2.).

Очікувані результати навчання:

- ✓ розуміє зміст освіти з підприємництва і фінансової грамотності відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, визначених державним стандартом базової середньої освіти;
- ✓ здійснює інтегроване навчання підприємництву і фінансовій грамотності через інші навчальні дисципліни;
- ✓ організовує різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти з підприємництва і фінансової грамотності.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації.

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах об'єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам навчання. Результати навчання оцінюються за 100-бальною системою прохідний бал - 70. У самостійній роботі є практичні завдання на логіку та розрахунки. Кожне завдання оцінюється:

№ п/п	Модуль	Тема	Опис	Кількість балів	
				Мінімальна	Максамальна
1	1	1.2.	Розгорнута повна відповідь	0	10
2		1.3.	Розгорнута повна відповідь	0	10
3		1.4	Дві задачі по 10 балів	0	20
4	2	2.2.	Дві задачі по 10 балів	0	20
5		2.3.	Розгорнута повна відповідь	0	10

6		2.4.	Розгорнута повна відповідь	0	10
7	Тестові завдання		20 питань по 1 балу	0	20
Всього					**100**

У випадку, якщо пропущено понад 50% навчального часу, передбаченого програмою підвищення кваліфікації, документ про підвищення кваліфікації не видається.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат.
Вартість (у разі встановлення): безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з 3-х модулів та 10-ти взаємопов'язаних тем. Після опрацювання двох модулів передбачено виконання практичних робіт. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 20 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники 100 балів (прохідний бал – 70).

Учасники, які успішно пройшли навчання, виконали практичні роботи та склали підсумковий тест, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає 30 год, з них 11 год – лекційні заняття, 12 год – практична робота, 6 год – самостійна робота, 1 год – контрольні заходи (тестування).

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	**Кількість годин**				
	Лекції	**Практичні заняття**	**Самостійна робота**	**Контрольні заходи**	**Усього**
Інтеграційно-мотиваційне заняття. Ознайомлення з програмою. Очікування слухачів.	**0,5**	**0,5**			**1**
Модуль 1. Фінансова грамотність: ключ до ефективного управління домогосподарством.					
Тема 1.1. Роль підприємництва і фінансової грамотності в розрізі Нової української	1	1			2

школи					
Тема 1.2. Домогосподарство як суб'єкт економічного кругообігу та його роль у формуванні фінансово грамотної особистості.	1	2	1		4
Тема 1.3. Основи фінансової грамотності: гроші та фінансові установи.	1	2	1		4
Тема 1.4. Ринкові інструменти досягнення фінансового успіху.	1	2	1		4
Разом за модулем 1.	**4**	**7**	**3**		**14**
Модуль 2. Підприємництво та підприємливість – тут втілюється мрія!					
Тема 2.1. Підприємництво як сучасна форма господарювання.	1	1			2
Тема 2.2. Від домогосподарства до власного бізнесу.	1	1			2
Тема 2.3. Соціальне шкільне підприємництво.	1	2	1		4
Тема 2.4. Проєктна діяльність як шлях до успіху для підприємливих та фінансово грамотних.	1	2	1		4
Разом за модулем 2.	**4**	**6**	**2**		**12**
Модуль 3. Оцінювання навчальних досягнень учнів з предмету «Підприємництво і фінансова грамотність» у 8-9 класі					
Тема 3.1. Основні види оцінювання результатів навчання учнів.		1			1
Тема 3.2. Критерії оцінювання досягнень учнів в навчанні предмета.			1		1

Разом за модулем 3.		**1**	**1**		**2**
Підсумкові заходи	**0,5**	**0,5**			**1**
Усього	**9**	**15**	**6**		**30**

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Фінансова грамотність: ключ до ефективного управління домогосподарством.

Тема 1.1. Роль підприємництва та фінансової грамотності в розрізі Нової української школи.

У концепції Нова українська школа підприємництво і фінансова грамотність розглядаються як ключові компетентності, необхідні для успішного життя в сучасному суспільстві. Вони формують в учнів уміння приймати відповідальні рішення, управляти власними фінансами, проявляти ініціативу та креативність. Для вчителя важливо не лише передати знання, а й сформувати практичні навички: планування бюджету, критичне мислення, оцінювання ризиків, командну роботу та підприємливість. Це реалізується через інтерактивні методи навчання, проєктну діяльність, моделювання реальних життєвих ситуацій.

Тема 1.2. Домогосподарство як суб'єкт економічного кругообігу та його роль у формуванні фінансово грамотної особистості.

Домогосподарство — це учасник економічного життя, який бере участь в економічному кругообігу: отримує доходи (заробітна плата, соціальні виплати), здійснює витрати, заощаджує та інвестує кошти. Воно взаємодіє з державою, підприємствами та фінансовими установами, формуючи попит на товари і послуги. У контексті формування фінансової грамотності домогосподарство відіграє ключову роль, адже саме в сім'ї закладаються основи фінансової поведінки: планування бюджету; раціональне споживання; заощадження та фінансова безпека; відповідальне ставлення до кредитів і витрат. Для педагогів важливо показати учням практичний зв'язок між теорією і повсякденним життям через моделювання сімейного бюджету, аналіз доходів і витрат, вирішення фінансових ситуацій.

Тема 1.3. Основи фінансової грамотності: гроші та фінансові установи.

Фінансова грамотність починається з розуміння сутності грошей та функцій фінансових установ. Гроші — це засіб обміну, міра вартості та засіб накопичення. Вони дозволяють здійснювати купівлю товарів і послуг, зберігати цінність та планувати фінансові потреби. Фінансові установи (банки, страхові компанії, кредитні спілки) відіграють ключову роль у фінансовій системі: вони забезпечують безпечне зберігання коштів, надають кредити, страхові послуги та допомагають у заощадженні й інвестуванні. Для педагогів важливо навчити учнів: розпізнавати різні види грошей (готівка, безготівка, електронні); розуміти функції фінансових установ; користуватися послугами банків і фінансових організацій відповідально; планувати власні фінанси з урахуванням доходів, витрат та заощаджень тощо.

Тема 1.4. Ринкові інструменти досягнення фінансового успіху

Ринкові інструменти — це засоби, які дозволяють фізичним та юридичним особам ефективно управляти своїми фінансами та досягати фінансового успіху. Для педагогів важливо навчити учнів: оцінювати ризики та доходність різних інструментів; планувати особистий або сімейний фінансовий портфель; розуміти принципи накопичення та примноження капіталу, інше.

Модуль 2. Підприємництво та підприємливість – тут втілюється мрія!

Тема 2.1. Підприємництво як сучасна форма господарювання.

Підприємництво — це процес створення, організації та управління власним бізнесом з метою отримання прибутку та задоволення потреб суспільства. Воно сприяє розвитку економіки, створює робочі місця та формує у громадян підприємницьке мислення. Для школярів вчитель може показати практичні приклади підприємницької діяльності, пояснити основні функції бізнесу та роль підприємця у суспільстві.

Тема 2.2. Від домогосподарства до власного бізнесу.

Домогосподарство є першою економічною одиницею, де закладаються базові навички управління ресурсами, планування доходів і витрат. Поступовий перехід від сімейного бюджету до власного бізнесу допомагає учням зрозуміти принципи підприємництва та відповідальності за фінанси.

Тема 2.3. Соціальне шкільне підприємництво.

Соціальне підприємництво поєднує бізнес-діяльність із вирішенням суспільних проблем. У школі це можуть бути проєкти, які приносять користь громаді та водночас навчають учнів планувати доходи, вести облік і працювати в команді.

Тема 2.4. Проєктна діяльність як шлях до успіху для підприємливих та фінансово грамотних.

Проєктна діяльність дозволяє учням реалізувати власні ідеї, практично застосовувати знання з фінансів і підприємництва, планувати ресурси та оцінювати ризики. Через проєкти учні вчаться працювати в команді, розробляти та втюлювати в життя бізнес-проєкти, презентувати результати та отримувати зворотний зв’язок.

Модуль 3. Оцінювання навчальних досягнень учнів з предмету «Підприємництво і фінансова грамотність» у 8-9 класі

Тема 3.1. Основні види оцінювання результатів навчання учнів.

Використання різних видів оцінювання допомагає комплексно оцінити знання та компетентності учнів і стимулює їхню активність.Оцінювання — це процес визначення рівня знань, умінь та компетентностей учнів. Основні види оцінювання

включають: діагностичне (для визначення початкового рівня знань); формувальне (під час навчання для корекції процесу та підтримки учня); підсумкове (для оцінки досягнень після завершення теми або курсу); самооцінювання та взаємооцінювання (сприяють розвитку самостійності і критичного мислення).

Тема 3.2. Критерії оцінювання досягнень учнів в навчанні предмета.

Чіткі критерії дозволяють об'єктивно оцінювати компетентності учнів і формувати у них практичні навички фінансової грамотності та підприємливості. Критерії оцінювання визначають, за якими показниками вимірюється успішність учнів: знання основ економіки та фінансів; вміння планувати бюджет та розраховувати доходи і витрати; здатність застосовувати підприємницькі та фінансові навички у практичних ситуаціях; активність, креативність та командна робота у проєктній діяльності, інші.

Самостійна робота.

Практичне завдання до модуля 1.

Тема 1.1. Роль підприємництва і фінансової грамотності в розрізі Нової української школи

Завдання 1. «Компетентності в дії». Опрацюйте ситуацію. Учні 8–9 класів отримали завдання створити ідею невеликого шкільного бізнесу. Вони мають визначити проблему, яку може розв'язати їхня ідея, дослідити потреби потенційних споживачів, розрахувати витрати й можливі доходи, визначити ціну продукту та презентувати свою бізнес-ідею.

Визначте:

1. Які ключові компетентності НУШ формуються під час виконання завдання?
2. Які наскрізні вміння розвивають учні?
3. Які цінності НУШ можна реалізувати?
4. Яку роль у цьому завданні відіграють підприємницька та фінансова грамотність?

Тема 1.2. Домогосподарство як суб'єкт економічного кругообігу та його роль у формуванні фінансово грамотної особистості.

Завдання 2. «Домогосподарство та сімейний бюджет». Складіть **приклад сімейного бюджету на місяць**, враховуючи: доходи (заробітна плата батька — 18тис.грн**;** заробітна плата матері — 14тис.грн; соціальна допомога — 3 тис.грн); витрати сім'ї за місяць (продукти харчування — 12 тис.грн**,** комунальні послуги — 4 тис.грн**,** транспорт — 2 тис.грн**,** одяг — 2 тис.грн**,** розваги — 3 тис.грн).
Завдання:

- ✓ визначте чи є бюджет профіцитним (є заощадження) чи дефіцитним (витрати більші за доходи);

- ✓ проаналізуйте витрати та дайте відповіді: які витрати можна скоротити; на скільки можна збільшити заощадження (орієнтовно);
- ✓ запропонуйте 2–3 фінансові рішення, які допоможуть сім'ї: збільшити заощадження; раціональніше використовувати кошти.

Тема 1.3. Основи фінансової грамотності: гроші та фінансові установи.

Пошукове завдання 3. «Гроші та фінансові установи». Фінансові установи Оберіть одну фінансову установу у вашій місцевості (банк / страхова компанія / кредитна спілка) і дайте відповіді: Назва установи: _____
Основні функції (3–4):_____

Тема 1.4. Ринкові інструменти досягнення фінансового успіху.

Завдання 4. «Задачі».

Розв'яжи задачі:
4.1. Марійка поклала в банк 5 тис.грн під 10% річних терміном на 2 роки (з щорічною капіталізацією відсотків). Обчисліть. Яку суму Марійка матиме на рахунку через 2 роки? Який дохід вона отримає? Оцініть ризики та можливу доходність обраного інструменту.
4.2. Андрій взяв кредит у банку в розмірі 10 тис.грн під 12% річних на 1 рік (простий відсоток). Обчисліть. Яку суму відсотків він має сплатити за рік? Яку загальну суму потрібно повернути банку?

Практичне завдання до модуля 2.

Тема 2.2. Від домогосподарства до власного бізнесу.

Завдання 5. «Податки та збори їх».

Розв'яжи задачі:
5.1.Підприємство «Смаколик» виготовляє та продає печиво. За місяць воно реалізувало 800 упаковок за ціною 180 грн за одну. Собівартість однієї упаковки становить 90 грн. Додаткові витрати підприємства — 20 тис. грн на місяць. Комунальні послуги — 4 тис. грн. Завдання. Обчисліть витрати на виробництво продукції та дохід (виручку) підприємства. Опишіть загальні витрати підприємства. Визначте чистий прибуток підприємства.

5.2. Олена працює в компанії та отримує нараховану заробітну плату 35 тис. грн на місяць. Визнач яку суму грошей отримає Олена на карковий рахунок, тобто «на руки»?

Тема 2.3. Соціальне шкільне підприємництво.

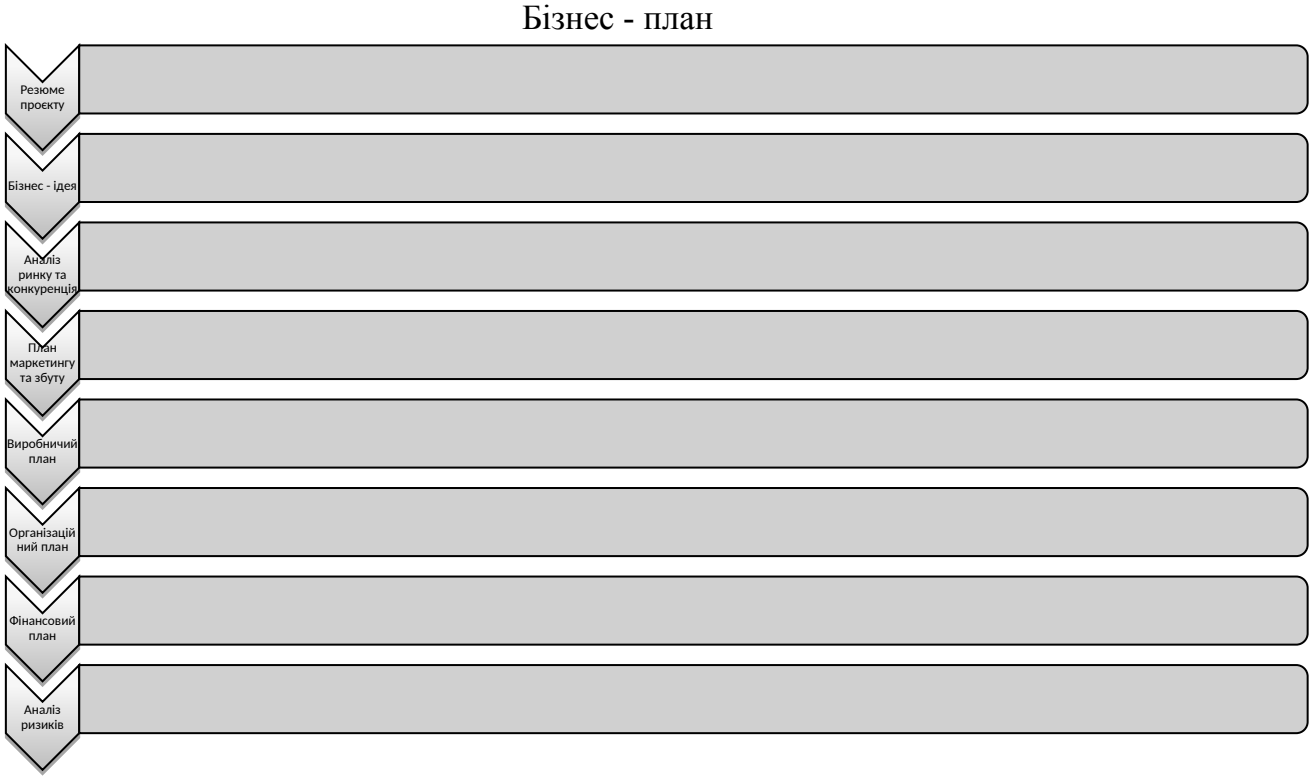
Завдання 6. Міні проєкт «Соціальне шкільне підприємництво».

Подумайте і опишіть міні проєкт «Соціальне шкільне підприємництво» в твоїй школі / громаді / інше.

Тема 2.4. Проєктна діяльність як шлях до успіху для підприємливих та фінансово грамотних.

Завдання 7. Вправа «Структура бізнес - план»

Створіть ментальну карту структури бізнес-плану. Подумайте і дайте відповідь на питання до кожного розділу Бізнес-планування.

Практичне завдання до модуля 3.

Тема 3.1. Основні види оцінювання результатів навчання учнів.

Завдання 8. «Який вид оцінювання?». Проаналізуйте навчальні ситуації та визначте, який вид оцінювання доцільно використати: **діагностичне, формувальне чи підсумкове**.

Навчальна ситуація	**Вид оцінювання**	**Обґрунтування**
На початку вивчення теми вчитель пропонує учням короткий тест, щоб з'ясувати, що вони вже знають		
Під час виконання групового проєкту учні отримують коментарі вчителя щодо своїх результатів і можливих шляхів їх покращення		
Після завершення теми учні виконують контрольну роботу		
Перед вивченням теми «Бюджет сім'ї» учні складають асоціативну карту «Що я знаю про бюджет?»		

Після презентації бізнес-проєкту учні оцінюють власний результат і отримують підсумковий бал		

Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання.

Модуль 1. Фінансова грамотність: ключ до ефективного управління домогосподарством.

1. Яку роль відіграють підприємництво та фінансова грамотність у концепції компетентнісного навчання?
2. Які практичні навички формуються в учнів через вивчення фінансової грамотності? Наведіть 2–3 приклади.
3. Чому домогосподарство вважається важливим учасником економічного кругообігу?
4. Які основні елементи сімейного бюджету та як вони впливають на фінансову стабільність?
5. Які функції виконують гроші та які існують їх основні види?
6. Які ринкові інструменти допомагають досягти фінансового успіху та що потрібно враховувати при їх виборі?

Модуль 2. Підприємництво та підприємливість – тут втілюється мрія!

1. Що таке підприємництво та яку роль воно відіграє в сучасній економіці?
2. Які основні функції виконує підприємець? Наведіть приклади.
3. Як навички ведення сімейного бюджету допомагають у створенні власного бізнесу?
4. У чому полягає відмінність соціального підприємництва від традиційного бізнесу?
5. Які компетентності формуються в учнів під час участі у шкільному підприємництві?
6. Чому проєктна діяльність є ефективним способом розвитку підприємливості та фінансової грамотності?

Модуль 3. Оцінювання навчальних досягнень учнів з предмету «Підприємництво і фінансова грамотність» у 8-9 класі

1. Що таке оцінювання навчальних досягнень учнів і яку роль відіграє в освітньому процесі?
2. Які основні види оцінювання використовуються у навчанні? Коротко охарактеризуйте кожен із них.
3. У чому особливість формувального оцінювання та як воно впливає на навчання учнів?
4. Чому важливо використовувати самооцінювання та взаємооцінювання в освітньому процесі?
5. Які основні критерії оцінювання досягнень учнів з предмета «Підприємництво і фінансова грамотність»?

6. Як оцінювання може сприяти розвитку підприємницьких і фінансових компетентностей учнів?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Віртуальна екскурсія до Музею грошей НБУ [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://museum.bank.gov.ua/museum/3d-tour/.
2. Державний стандарт базової середньої освіти від 30 вересня 2020 року №898 [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020- %D0%BF#n16.
3. Дмитрик О.В. Роль і місце особистого селянського господарства у формуванні доходів сільських домогосподарств. Економічна наука. 2019. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/9_2019/15.pdf.
4. Економіка і фінанси. 9 клас : навч. - метод. Посібник для вчителя / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко - К. : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/0B3m2TqBM0APKS3J2cVJ2dVg4T0k/view?resourcekey=0-HvgQPSenD9qwCGvukWiQBw .
5. Закон України «Про банки і банківську діяльність» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text.
6. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text.
7. Закон України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text.
8. Закон України «Про захист прав споживачів» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text.
9. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text.
10. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19.
11. Закон України «Про підприємництво» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/698-12.
12. Закон України «Про підприємства в Україні» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/887-12.
13. Закон України «Про повну загальну середню освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-

IX?fbclid=IwAR3HPX7nGuTO1v2MGtHJ1p0zWxrQUiuf7N07Ir3-KCwI-Ed2fpo9nbDPwRY#Text.
14. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text.
15. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти "Нова українська школа" на період до 2029 року: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. №988-р [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text.
16. Методичні рекомендації щодо створення модельних навчальних програм для 5–9 класів : Міністерство освіти і науки України. 21 березня 2021 року. Київ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/03/25/metod.pdf.
17. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти» від 19.02.2021 р. №235. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti.
18. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про надання грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» від 14 серпня 2024 року № 1138 [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1Zf6mbBQz49dhgPgs-U6utDPuu23rzF14/view.
19. Нова українська школа [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola.
20. Офіційний сайт Державної комісії з регулювання ринку фінансових послуг. URL: [Електронний ресурс]. www.dfp.gov.ua.
21. Офіційний сайт Національного банку України URL: [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Statist/sfs.htm.
22. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text
23. Прикладні фінанси. 8 клас : навч. - метод. Посібник для вчителя / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко - К. : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/0B3m2TqBM0APKWWxlWF9UWUQ5OW8/view?resourcekey=0-wfzR7twxKijIsC1hbcMk2g.
24. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80.
25. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року.

[Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80.

Література

1. Енциклопедія для фінансово грамотних школярів Письменний В., Коженівський С. - Тернопіль : Астон, 2021. – 224 с.
2. Кушнір Ю. Б. Персональні (+сімейні) фінанси : посібник / Юрій Борисович Кушнір. – 7-ме вид, допов. – Ужгород : РІК-У, 2022. – 222 с.
3. Моя економіка: підручник для учнів 8 — 9-х, 10-х класів / Л. Кириленко, Л. Крупська, І. Пархоменко, І. Тимченко. - Київ: А.П.Н., 2005. – 320 с.
4. Письменний В. В. Фінансова грамотність (рівень стандарту): підручник для 10 (11) класу закладів загальної середньої освіти. - Тернопіль : Астон, 2023. – 240 с.
5. Підприємництво і фінансова грамотність: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / Р. Р. Гургула, Р. Р. Буяк, Б. Ю. Куждеба, Є. М. Сливка, В. О. Сухінська — Тернопіль : Астон, 2025. — 144 с.
6. Підприємництво і фінансова грамотність: підручник для 9 класу закладів загальної середньої освіти / Р. Р. Гургула, Р. Р. Буяк, Б. Ю. Куждеба, Є. М. Сливка, В. О. Сухінська — Тернопіль : Астон, 2026. — 208 с.
7. ч. посібник /авт.кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. – Вид. 2-ге, випр. і доп. - Київ, 2013. – 311 с.
8. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / авт. кол. - Київ, 2019. – 272 с.
9. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: робочий зошит для учня / авт. кол. - Київ, 2019. – 160 с.